

การสร้าง ความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์

นางสาวศิรินุช วิเศษนลินวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-334-694-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 1 ก.ย. 2545

I 10466237

SIGNIFICATION AND PRESENTATION ON TELEVISION COOKING PROGRAMS

MISS SIRINUCH WICHETNALINWONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-334-694-5

ศิรินุช วิเศษนลินวงษ์ : การสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการ
ทำอาหารทางโทรทัศน์. (SIGNIFICATION AND PRESENTATION ON TELEVISION
COOKING PROGRAMS) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริภาวะ, 180 หน้า
ISBN 974-334-694-5.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงเนื้อหาและวิธีการนำเสนอในรายการทำอาหาร
ทางโทรทัศน์ รวมถึงวิธีการสร้างความหมายในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ และเข้าใจถึงปัจจัย
ภายในและภายนอกที่มีผลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ โดยศึกษาจาก
รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ 3 รายการ คือ รายการหมึกแดง...แฝงรส รายการเคาะกระทะและ
รายการครอบครัววาลิตีเช่น

ผลการวิจัยพบว่า รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ นำเสนอเนื้อหาที่คล้ายคลึง
กัน โดยนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องวัตถุดิบในการประกอบอาหาร แสดงวิธีการทำอาหาร แนะนำร้าน
อาหาร เกร็ดความรู้และการโฆษณาสินค้า โดยใช้วิธีการนำเสนอด้วยรูปแบบรายการที่มีลักษณะ
เหมือนกัน อันได้แก่ รูปแบบการสาธิต รูปแบบการสัมภาษณ์ รูปแบบการบรรยาย รูปแบบละคร
รูปแบบการสนทนา รูปแบบการตอบคำถามและรูปแบบการเล่นเกม นอกจากนี้ยังใช้พิธีกร
แขกรับเชิญและองค์ประกอบในการผลิตรายการ ซึ่งประกอบไปด้วย ฉาก ภาพ แสงและเสียง
ในการนำเสนอรายการอีกด้วย

สำหรับการสร้างความหมายในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ พบว่ามี 2
ลักษณะด้วยกันคือ การสร้างความหมายโดยตรงและการสร้างความหมายแฝง ส่วนปัจจัยต่าง ๆ ที่
มีอิทธิพลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ พบว่า มีทั้งปัจจัยภายใน อันได้แก่
พิธีกร ความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ เทคโนโลยีการผลิตรายการ นอกจากนี้ยังมีปัจจัย
ภายนอก ได้แก่ ช่องทางการแพร่กระจาย (สถานี) แรงกดดันทางเศรษฐกิจ เช่น ผู้สนับสนุนรายการ
และคู่แข่ง

ภาควิชา _____ การสื่อสารมวลชน _____

ลายมือชื่อนิติ _____ *Sirinuch* _____

สาขาวิชา _____ การสื่อสารมวลชน _____

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____ *Dr. Sirichai* _____

ปีการศึกษา 2543 _____

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

4185308628 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : SIGNIFICATION / PRESENTATION / COOKING PROGRAM

SIRINUCH WICHETNALINWONG : SIGNIFICATION AND PRESENTATION ON TELEVISION COOKING PROGRAMS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. SIRICHAIRIRIKAYA, Ph.D., 180 pp. ISBN 974-334-694-5.

For this study, three television cookery programs are taken as case studies: Muk Daeng...Plaeng Ros, Koh Krata and Krob Jakkrawal Kitchen. These three study television cookery programs demonstrated a high degree of similarity in content, including the presentation of recipe ingredients, live cooking demonstrations, the introduction of restaurants the dispensing of cooking tips and advertisements for cookery products. Moreover, this research found that the three case studies followed similar formats of presentation methodology, namely demonstration, instructive description, dramatic forms, conversation, viewer questions and subject-related games. Within the presentation methodology it was found that there were certain basic aspects to consider: the program hosts, the program guest participants and key elements of program production, such as the scenery, light, sound and the overall screened picture.

These fundamental elements of television cookery programming corresponded to two forms of signification techniques: denotation and connotation. Influencing the presentation of these programs are both internal and external factors. Internal factors include the ability and character of the program presentation host, the ability of the media professionals attached to the program and the production technologies applied to the program. External factors include the broadcast (distribution) methods of the television station and economic pressures such as the extent of sponsorship and the effects of competition in this sector of broadcasting.

Department Mass Communication Student's signature *Sirinuch*
 Field of study Mass Communication Advisor's signature *M. M.*
 Academic year 2000 Co-advisor's signature _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่อย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและกำลังใจกับผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์วิภา อุตมฉันท์ ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการวิจัยในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบคุณบริษัทและทีมงานผู้ผลิตรายการหมึกแดง...แฝงรส รายการเคาะกระทะและรายการครอบครัววาลิตีเช่น ที่กรุณาให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะพี่เบ็กกี้ ริสา หงส์หิรัญ ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอ ความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจอย่างมากมาจาก พี่ไก่ รวมถึง ปุ่ม อ้อย ฝ่าย (M.C. 8) และอ้อ เพื่อนบ้าน ที่ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงคำว่า “เพื่อน” อย่างแท้จริง รวมทั้งพี่โอน ผู้เอื้ออาทรแก่ผู้วิจัยเสมอมา และเหนือสิ่งใดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดาที่สนับสนุนการศึกษาและให้ความรัก พร้อมทั้งกำลังใจอันอบอุ่นแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ศิรินุช วิเศษนลินวงษ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อสันนิษฐานการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์.....	8
แนวคิดในการนำเสนอในรายการโทรทัศน์.....	10
แนวคิดในการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์.....	14
แนวคิดเรื่ององค์กรสื่อมวลชนท่ามกลางภาวะแวดล้อมทางสังคม.....	17
3. ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	19
แหล่งข้อมูล.....	19
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
การนำเสนอข้อมูล.....	29

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

4. กรณีศึกษารายการ “หมึกแดง...แฝงรส”.....	30
การนำเสนอในรายการหมึกแดง...แฝงรส.....	30
องค์ประกอบในการผลิตรายการหมึกแดง...แฝงรส.....	54
กระบวนการผลิตรายการหมึกแดง...แฝงรส.....	59
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการหมึกแดง...แฝงรส.....	64
5. กรณีศึกษารายการ “เคาะกระทะ”	69
การนำเสนอในรายการเคาะกระทะ.....	69
องค์ประกอบในการผลิตรายการเคาะกระทะ.....	90
กระบวนการผลิตรายการเคาะกระทะ.....	95
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการเคาะกระทะ.....	99
6. กรณีศึกษารายการ “ครอบครัววาลคิทเซ็น”	104
การนำเสนอในรายการครอบครัววาลคิทเซ็น.....	104
องค์ประกอบในการผลิตรายการครอบครัววาลคิทเซ็น.....	125
กระบวนการผลิตรายการครอบครัววาลคิทเซ็น.....	129
ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอรายการครอบครัววาลคิทเซ็น.....	134
7. ผลการวิเคราะห์กรณีศึกษา.....	140
การนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง.....	140
องค์ประกอบในการผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์.....	149
การสร้างความหมายในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์.....	154
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์.....	157
8. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	165
สรุปผลการวิจัย.....	165
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	168
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	168

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	169
ภาคผนวก.....	172
บทโทรทัศน์รายการหมึกแดง...แฝดจรัส.....	173
บทโทรทัศน์รายการเคาะกระทะ.....	176
บทโทรทัศน์รายการครอบครัววาลิตีเช่น.....	178
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	180

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพประกอบ

หน้า

1. กระบวนการสร้างความหมาย 2 ระดับ.....15
2. องค์การสื่อสารมวลชนท่ามกลางภาวะแวดล้อมทางสังคม.....17

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

1. ม.ล.ศิริเฉลิม สวัสดิวัตน์ พิธีกรรายการหมึกแดง...แฝงรส.....	31
2. ฉากห้องรับแขก.....	54
3. ฉากห้องครัว.....	55
4. อาจารย์ยิ่งศักดิ์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ พิธีกรรายการเคาะกระทะ.....	70
5. คุณริสา หงส์หิรัญ กำลังดำเนินรายการในช่วง "เกร็ดเทห์ท้ายกระทะ".....	71
6. เชฟ (Chef) กำลังสาธิตวิธีการทำอาหาร.....	79
7. คุณไชยา มิตรไชย มาร่วมรายการในช่วง "หวานสนุกคลุกเสิร์ฟ".....	86
8. ฉากรายการเคาะกระทะ ในช่วง "ต่างตำรับต่างอร่อย".....	90
9. ฉากรายการเคาะกระทะ ในช่วง "หวานสนุกคลุกเสิร์ฟ".....	91
10. คุณชาลี อมาตยกุล และ คุณณัญญ์ จงวิสุทธิ.....	105
11. ม.ล.สราลี จิราธิวัฒน์ ผู้ดำเนินรายการในช่วง "เนเจอร์กิฟ".....	119
12. คุณสมเกียรติ คุณานธิพงษ์ ไปชิมก๋วยเตี๋ยวเปิดพะไล.....	121
13. คุณอรรณพ กิตติกุล กำลังดำเนินรายการในช่วง "พื้ภูมิปัญญา".....	123
14. ฉากห้องครัว ของรายการครอบครัววาฬคิทเชน.....	126